A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2011. október 6. *

A C-381/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Ausztria) a Bírósághoz 2010. július 29-én érkezett, 2010. július 22-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Astrid Preissl KEG**

és

a **Landeshauptmann von Wien**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: K. Schiemann tanácselnök, A. Prechal (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– Írország képviseletében D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében B. Schima és A. Marcoulli, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet (HL L 139., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 319. o.; a továbbiakban: rendelet) II. melléklete I. fejezete (4) pontjának értelmezésére irányul.

2 E kérelmet az Astrid Preissl KEG és a Landeshauptmann von Wien (Bécs tartományának kormányzója) között egy mosdókagylónak az alapeljárás felperese által üzemeltetett, élelmiszer-forgalmazásra használt létesítményben található személyzeti mellékhelyiségben történő felszerelése tárgyában hozott határozattal kapcsolatos jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

3 A rendelet (7) preambulumbekezdése kimondja:

„Az új általános és különleges higiéniai szabályok elsődleges célja, hogy biztosítsa az élelmiszer-biztonság tekintetében a fogyasztóvédelem magas szintjét."

4 A rendelet „Hatály" című 1. cikke (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„Ez a rendelet az élelmiszer-ipari vállalkozásokra vonatkozó általános szabályokat állapítja meg az élelmiszer-higiénia terén, figyelembe véve különösen a következő elveket:

a) az élelmiszer-biztonság elsődleges felelősségét az élelmiszer-ipari vállalkozó viseli;

[...]

d) a HACCP [a veszélyelemzés, kritikus szabályozási pontok] elvein alapuló eljárások általános alkalmazásának a helyes higiéniai gyakorlattal együtt meg kell erősítenie az élelmiszer-ipari vállalkozók felelősségét;

[...]"

5 A rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerint:

„E rendelet mellékleteiben a »szükség szerint«, »adott esetben«, »megfelelő« és »elegendő« kifejezések jelentése e rendelet célkitűzéseinek elérése érdekében értelemszerűen szükség szerint, adott esetben, megfelelő, illetve elegendő."

6 A rendelet „Általános és különleges higiéniai követelmények" címet viselő 4. cikke (2) bekezdésében kimondja:

„Az élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és forgalmazásának bármely szakaszát az (1) bekezdés alkalmazási körébe tartozó szakaszokat követően végző élelmiszer-ipari vállalkozók betartják a II. mellékletben megállapított általános higiéniai követelményeket […]"

7 A rendelet „Veszélyelemzés, kritikus szabályozási pontok” című 5. cikke (1) és (2) bekezdésében kimondja:

„(1) Az élelmiszer-ipari vállalkozók a HACCP alapelvein alapuló folyamatos eljárást vagy eljárásokat vezetnek be, alkalmaznak és tartanak fenn.

(2) A HACCP (1) bekezdésben említett alapelvei a következőkből állnak:

a) azon veszélyek azonosítása, amelyeket meg kell előzni, ki kell zárni vagy elfogadható szintre kell csökkenteni;

[...]”

8 A rendelet „A valamennyi élelmiszer-ipari vállalkozóra vonatkozó általános higiéniai követelmények (kivéve, ha az I. melléklet alkalmazandó)” című II. melléklete „(A III. fejezetben felsoroltaktól eltérő) élelmiszer-előállító és -forgalmazó helyre vonatkozó általános követelmények” című I. fejezete (4) pontjának szövege a következő:

„Kellő számú, megfelelően elhelyezett és kézmosásra kialakított mosdókagylónak kell rendelkezésre állnia. A kézmosásra szolgáló mosdókagylókat hideg és meleg folyóvízzel kell üzemeltetni, megfelelő tisztítóanyagokkal és higiénikus kézszárítási lehetőséggel is el kell azokat látni. Adott esetben az élelmiszerek mosását a kézmosásra szolgáló berendezéstől elkülönítetten kell megoldani.”

A nemzeti szabályozás

9 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az élelmiszer-biztonságról és a fogyasztóvédelemről szóló törvény (Lebensmittelsicherheits- und Verbraucherschutzgesetz, BGB1. I., 13/2006) 39. §-a (1) bekezdésének 13. pontja értelmében, amennyiben megállapítják az élelmiszerekre alkalmazandó jogszabályok megsértését, a Landeshauptmann a jogsértés jellegétől függően és az arányosság elvére figyelemmel megteszi a szükséges intézkedéseket a hiányosságok orvoslása és a kockázatok csökkentése érdekében, adott esetben megfelelő határidő, valamint az elengedhetetlen követelmények vagy feltételek előírásával. Ezen intézkedések különösen építészeti, műszaki, illetve a berendezések területén elvégzendő javítások előírására irányulhatnak. Az intézkedések költségeit a vállalkozó viseli.

10 Az említett törvény 90. §-a (3) bekezdésének 1. pontja értelmében aki megsérti a 96. és 97. cikket, közigazgatási jogsértést követ el, amelyet a kerületi közigazgatási hatóság 20 000 euróig – ismételt jogsértés esetén 40 000 euróig – terjedő bírsággal sújthat, és e bírság meg nem fizetése esetén a büntetést hat hétig terjedő időtartamú szabadságvesztésre változtathatja át.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 A Landeshauptmann von Wien 2010. március 10-i határozatával kötelezte az alapeljárás felperesét arra, hogy az általa üzemeltetett létesítmény személyzeti mellékhelyiségében hideg- és melegvízcsappal felszerelt mosdókagylót, szappanadagolót és a higiénikus kézszárítás megoldása érdekében kéztörlőpapír-adagolót szereljen fel. Előírta továbbá, hogy a csapok nem lehetnek kézzel működtethetők.

12 Az e határozattal szembeni fellebbezés ügyében eljáró, kérdést előterjesztő bíróság elutasította az osztrák hatóságok érvelését, miszerint csak a mellékhelyiségben felszerelt mosdókagyló minősül a rendelet II. melléklete I. fejezete (4) pontjának értelmében vett mosdókagylónak. Álláspontja szerint ez a kiegészítő feltétel nem szerepel a rendelet szövegében.

13 Az említett bíróság azonban kifejti, hogy ez az értékelés a jelen esetben nem elegendő ahhoz, hogy az előtte fekvő jogvita egészében határozatot hozzon, mivel emellett másodfokon eljáró fórumként magának kell meggyőződnie arról, hogy az alapügyben szereplő berendezések megfelelnek-e az említett (4) pont követelményeinek.

14 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az említett létesítményben, amely egy olyan bárnak ad helyet, ahol toastok kivételével gyakorlatilag nem szolgálnak fel ételt, található egy olyan melegvízcsappal felszerelt konyhai mosogatókagyló, amely folyamatosan használható kézmosásra, de amely egyben mosogatásra is használatos. E bíróság felveti a kérdést, hogy e mosogatókagyló megfelel-e a rendelet II. melléklete I. fejezetének (4) pontjából eredő követelményeknek.

15 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti továbbá, hogy mivel az alapeljárás felperese által üzemeltetett létesítményben szinte egyáltalán nem készítenek elő friss élelmiszereket, vélelmezni kell, hogy az említett (4) pont utolsó mondata szerinti előírás ilyen esetben nem alkalmazandó.

16 A kérdést előterjesztő bíróság azonban felveti a kérdést, hogy a rendelet II. melléklete I. fejezetének (4) pontja szerinti „mosdókagyló" kifejezés minden olyan melegvízcsappal ellátott berendezésre utal-e, amely kézmosásra alkalmas, vagy figyelembe véve ugyanezen (4) pont német nyelvi változatát, amely a „Handwaschbecken" kifejezést használja, e rendelkezés megköveteli-e, hogy a mosdókagyló kizárólag kézmosásra szolgáljon. E bíróság felveti továbbá azt a kérdést, hogy az említett pont alapján megkövetelhető-e, hogy a mosdókagyló és a kézszárító eszköz ne kézzel működtethető legyen.

17 Mivel úgy vélte, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita megoldásához az említett (4) pont értelmezése szükséges, az Unabhängiger Verwaltungssenat Wien úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [rendelet] II. melléklete I. fejezetének (4) pontjában foglalt előírást, amely szerint »kellő számú […] mosdókagylónak kell rendelkezésre állnia, [amelyeket] […] hideg és meleg folyóvízzel kell üzemeltetni«, hogy a német nyelvi változatban használt »Handwaschbecken« [»kézmosásra kialakított mosdókagyló«] fogalom alatt minden (melegvizes) kézmosási lehetőséget érteni kell, vagy a »Handwaschbecken« fogalma alatt csak olyan mosdókagyló érthető, amely kizárólag kézmosásra szolgál?

2) Milyen szempontok alapján vizsgálandó, hogy teljesül-e a [rendelet] II. melléklete I. fejezetének (4) pontjában szabályozott, a szükséges higiéniára vonatkozó – például a »megfelelő tisztítóanyagokkal és higiénikus kézszárítási lehetőséggel is el kell azokat látni« fordulat útján kifejezésre jutó – előírás? Esetleg úgy kell-e értelmezni a melléklet e rendelkezését, hogy a kézszárító készülék, illetve a vízcsap csak akkor felel meg a higiénia tekintetében [e rendelkezésnek], ha e kézszárító készülék, illetve vízcsap anélkül használható, hogy e kézszárító készüléket, illetve vízcsapot kézzel meg kellene érinteni?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

18 Együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a rendelet II. melléklete I. fejezetének (4) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében az annak hatálya alá eső mosdókagylónak kizárólag kézmosás céljára kell szolgálnia, és a csapnak, valamint a kézszárító eszköznek kézzel való megérintés nélkül kell működnie.

19 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az említett (4) pont olyan általános higiéniai szabályt ír elő, amelynek a rendelet 4. cikkének (2) bekezdése szerinti élelmiszer-ipari vállalkozóknak e rendelkezés értelmében meg kell felelniük.

20 A rendelet 4. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezett e (4) pont tehát kötelezi az említett vállalkozókat arra, hogy bizonyos, a létesítményeikben található mosdókagylók meglétével és felszerelésével kapcsolatos pontos követelményeknek megfeleljenek.

21 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy a rendelet II. melléklete I. fejezete (4) pontjának szövegéből önmagában nem lehet arra következtetni, hogy e rendelkezés értelmében az annak hatálya alá eső mosdókagylónak kizárólag kézmosás céljára kell szolgálnia, és a csapnak, valamint a kézszárító eszköznek kézzel való megérintés nélkül kell működnie.

22 Egyfelől az említett (4) pont utolsó mondata előírja, hogy „[a]dott esetben az élelmiszerek mosását a kézmosásra szolgáló berendezéstől elkülönítetten kell megoldani". Márpedig, amint azt a cseh kormány és az Európai Bizottság helyesen megjegyzi, ennek a mondatnak csak akkor van értelme, ha *a priori* az említett rendelkezés szerinti mosdókagylók nem kizárólag kézmosásra szolgálnak, hanem élelmiszerek mosására is használhatók.

23 Végül, amint az a rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerinti meghatározásból következik, az „adott esetben" fordulat jelentése „e rendelet célkitűzéseinek elérése érdekében adott esetben", és ezért nem érthető úgy, hogy mindig szükséges egy kizárólag kézmosásra szolgáló berendezés is, amennyiben az adott helyiségben van egy élelmiszermosásra szolgáló berendezés, amint azt többek között Írország is hangsúlyozta.

24 Ebből következik, hogy az e (4) pont szövegének német nyelvi változatában használt „Handwaschbecken” kifejezés, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésében utal, és amely kifejezés e rendelkezés egyéb nyelvi változataiban használt terminológiától eltérően a kézmosásra vonatkozó kifejezett utalást tartalmaz, az említett pont teljes szövegének kontextusában nem értelmezhető úgy, hogy az olyan berendezést jelent, amelynek szükségképpen kizárólag kézmosásra kell szolgálnia.

25 Másfelől amint arra a cseh kormány és a Bizottság joggal hivatkozik, a rendelet II. melléklete I. fejezete (4) pontjának szövege nem követeli meg, hogy a csapnak, valamint a kézszárító eszköznek kézzel való megérintés nélkül kell működnie. Közelebbről, az említett rendelkezésben használt „higiénikus” kifejezés nem vezethet egy ilyen típusú követelménynek az adott eset körülményeitől elvonatkoztató általánosításához.

26 Másodszor e (4) pont tágabb, és az értelmezés során szintén figyelembe veendő kontextusát illetően (lásd ebben az értelemben a C-116/10. sz., Feltgen és Bacino Charter Company ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-14187. o.] 12. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot) a rendelet 5. cikkét is figyelembe kell venni, amint arra joggal hivatkozik a cseh kormány és a Bizottság.

27 Az említett 5. cikk (1) bekezdése értelmében az élelmiszer-ipari vállalkozók a HACCP alapelvein alapuló folyamatos eljárást vagy eljárásokat kötelesek bevezetni, alkalmazni és fenntartani. Ezen elvek között szerepel a rendelet 5. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti elv, amely értelmében azonosítani kell azon veszélyeket, amelyeket meg kell előzni, ki kell zárni vagy elfogadható szintre kell csökkenteni.

28 Amint az többek között a rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) és d) pontjából kitűnik, az e rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség az uniós jogalkotó azon célját fejezi ki, hogy az élelmiszer-biztonság elsődleges felelősségét az élelmiszer-ipari vállalkozó viselje.

29 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy adott esetben a rendelet II. melléklete I. fejezetének (4) pontjából kifejezetten következő követelményekhez képest további követelmények is alkalmazhatók az említett jogalkotó által a rendelet elfogadása során követett elsődleges célkitűzés elérése érdekében, ami a rendelet (7) preambulumbekezdéséből következően „az élelmiszer-biztonság tekintetében a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítsa".

30 Mindazonáltal figyelembe véve azon – a jelen ítélet 28. pontjában említett – célkitűzést, amelyet ugyanezen jogalkotó az 5. cikknek a rendeletbe történő beillesztésével követett, meg kell állapítani, hogy adott esetben ilyen kiegészítő követelmények erednek a rendelet II. melléklete I. fejezete (4) pontjának az adott eset körülményeitől elvonatkoztató, általánosító alkalmazása helyett e cikknek valamely egyedi esetben – az adott eset sajátos körülményeire figyelemmel – történő alkalmazásából.

31 A feltett kérdésekre tehát azt a választ kell adni, hogy a rendelet II. melléklete I. fejezetének (4) pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében az annak hatálya alá eső mosdókagylónak nem kell kizárólag kézmosás céljára szolgálnia, és a csapnak, valamint a kézszárító eszköznek nem kell kézzel való megérintés nélkül működnie.

A költségekről

32 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

Az élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet II. melléklete I. fejezetének (4) pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében az annak hatálya alá eső mosdókagylónak nem kell kizárólag kézmosás céljára szolgálnia, és a csapnak, valamint a kézszárító eszköznek nem kell kézzel való megérintés nélkül működnie.

Aláírások